

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Протокол № 15 від 21 вересня 2023 року
Завідувач кафедри _____ Кузнєцова Н. В.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія і методика виховання

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

П.І.Б. викладача	Ягоднікова Вікторія Вікторівна
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та інноваційної діяльності, професор кафедри педагогіки і освітнього менеджменту
Контактні дані викладача	Е-mail: yahodnikova@ukr.net т. моб. 097-538-36-38
Консультації	Середа – 15.00-17.00

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Вибіркова	
	<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й
	<i>Семестр</i>	
		2-й
	<i>Лекції</i>	
		10 год.
	<i>Практичні, семінарські</i>	
		4 год.
	<i>Самостійна робота</i>	
		106 год.
	Форма підсумкового контролю: залік	

3. Анотація до курсу

Запропонована програма ставить за мету сприяння формуванню у здобувачів ступеня доктора філософії системи знань і навичок, необхідні для організації і здійснення наукового дослідження з проблем виховання.

Предмет дисципліни – Теоретико-методологічні, організаційно-методичні, психолого-педагогічні засади процесу виховання.

Завдання: набути ґрунтовні знання основ сучасного виховання та методологічні і методичні засади з проблем виховання, забезпечення особистісного розвитку здобувачів доктора філософії як дослідників з проблем виховання, суб'єктів виховної діяльності.

Особливістю дисципліни є урахування сучасних наукових доробок та інноваційного досвіду педагогів регіону, акцентування уваги на організацію і здійснення процесу виховання в різних типах закладів освіти.

Переваги: програма базується на новітніх досягненнях педагогічної науки та сучасних практичних здобутках у сфері виховання.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен знати:

основні поняття і категорії з навчальної дисципліни; теоретико-методологічні та методичні основи процесу виховання; актуальні проблеми теорії і методики виховання, що потребують вирішення у наукових дослідженнях; особливості організації, реалізації і управління сучасним виховним процесом;

вміти: аналізувати педагогічні явища та процеси у сфері виховання, пояснювати їх сутність, аргументуючи власну точку зору з позиції науки; застосовувати методи і засоби виховання для досягнення здобувачами освіти найкращих успіхів; узагальнювати та використовувати позитивний

педагогічний досвід і сучасні досягнення вітчизняної і зарубіжної педагогічної науки; аналізувати можливості особистісного професійного розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Теорія і методика виховання» базується на знаннях загальної педагогіки, має зв'язки з навчальними дисциплінами «Філософією науки», «Методологія наукових досліджень в галузі освіти», «Актуальні проблеми педагогіки й освіти», «Технологія науково-педагогічних досліджень» є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Управління науковими проектами та їх фінансування», «Організація навчальних занять та методика викладання педагогічних дисциплін».

1. Технологічна карта дисципліни

Тема	Зміст	Завдання	Контроль
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади виховання			
Тема 1. Виховання як теоретико-методологічний конструкт педагогіки і освіти	Поняття «виховання», «виховний процес», «процес виховання», «виховна діяльність», «виховна робота», «виховна система». Концепції виховання. Ідеї національного виховання в Україні. Проблеми виховання дітей, учнівської та студентської молоді в сучасних педагогічних системах.	Конспект ання	Перевірка
Тема 2. Сутність процесу виховання. Основні закономірності та принципи виховання.	Поняття про закономірності виховання. Аналіз закономірностей процесу виховання. Поняття про принципи виховання. Характеристика основних принципів виховання. Народна педагогіка про принципи виховання. Шляхи реалізації принципів у процесі виховання.	Аналітичне завдання	Взаємне рецензування
Тема 3. Актуальні проблеми досліджень з теорії і методики виховання	Науково-дослідницьке поле проблем виховання. Фундаментальні та прикладні дослідження у галузі виховання. Загальні характеристики та особливості науково-педагогічних досліджень в галузі виховання. Розроблення поліфункціональних гнучких виховних структур і їх моделей у	Пошуково-дослідницьке завдання	Презентація

	середовищі різних педагогічних систем.		
Тема 4. Методологія теорії та методики дослідження в галузі виховання.	Характеристика основних методологічних підходів у дослідженні проблем виховання. Особливості діагностики результатів виховання. Методики досліджень у галузі виховання.	доповідь	Аргументований виступ
Змістовий модуль 2. Методика виховання			
Тема 5. Педагогічна взаємодія як основа процесу виховання	Поняття «педагогічна взаємодія». Форми педагогічної взаємодії. Вимоги до педагогічної взаємодії в контексті особистісно орієнтованої освітньої парадигми. Моделі педагогічної взаємодії. Методика організації педагогічної взаємодії.	Творче завдання	Взаємооцінювання
Тема 6. Зміст, форми і методи виховання	Зміст національного виховання. Форми і методи виховання. Особливості інтерактивних форм і методів у виховному процесі. Види інтерактивних методів у вихованні. Методика організації роботи в парах. Методика організації роботи в групах.	Аналітичне завдання	Опитування
Тема 7. Сучасні технології виховання	Перспективи і проблеми впровадження нових технологій виховання у сучасній освіті. Методика впровадження технологій виховання. Модель аналізу та опису технологій виховання.	Проектування	Презентація
Тема 8. Виховний простір та виховне середовище закладу освіти	Поняття «виховний «простір», «виховне середовище». Основні конструкти виховного середовища закладу освіти та виховного простору сучасного учня. Методика створення виховного простору і виховного середовища закладу освіти.	Проектування	Презентація

Тема 9. Виховна система закладу освіти	Поняття «виховна система». Характеристика і структура виховної системи. Концептуальні засади проєктування виховної системи. Етапи проєктування виховної системи. Сучасні моделі виховної системи закладу освіти/класу.	Моделювання	Захист
Тема 10. Інноваційна спрямованість виховного процесу	Інновації у вихованні. Види інновацій у вихованні. Інноваційна спрямованість виховного процесу, його характеристика. Концептуальні засади формування інноваційної спрямованості виховного процесу. Модель і етапи формування інноваційної спрямованості виховного процесу.	Моделювання	Захист

5. Політика курсу

Під час лекційних занять від здобувача вимагається уважно слухати викладача, конспектувати основні положення теми, брати участь в дискусіях, пошуково-дослідницької діяльності та інтерактиві.

До кожного **семінарського заняття** здобувач повинен сумлінно готуватися: вивчати навчальний матеріал за темою відповідно до навчально-тематичного плану дисципліни, виконувати практичні завдання, готувати виступи і презентації. Під час проведення семінарського заняття здобувачі повинні брати активну участь в обговоренні теми, відповідати на питання викладача та своїх одногрупників, брати активну участь у всіх видах навчальної діяльності, організованої викладачем.

Самостійна робота здобувачів передбачає самостійне вивчення тем і питань дисципліни, визначених викладачем, підготовку навчальних та аналітичних матеріалів, виконання практичних завдань для роботи на семінарських заняттях. Допускається у межах самостійної роботи проходження курсів (онлайн-курсів на платформах EdEra, Prometheus, ВУМ-онлайн, edX, Coursera) неформальної освіти та отримання балів через надання викладачу сертифікату про проходження онлайн-курсу.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти при виконанні самостійної роботи, індивідуальних завдань повинен дотримуватись принципів академічної доброчесності, не допускати академічний плагіат. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями, які не

повинні перевищувати 20%. Списування під час виконання самостійних робіт заборонені.

Політика щодо дедлайнів та перескладань. Перескладання академічних заборгованостей відбувається за наявності поважних причин.

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні навчальних досягнень	Бали			Критерії оцінювання навчальних досягнень	
	За національною шкалою 2...5	Шкала ЄКТС		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Здобувач вищої освіти			
		1...100	F...A		
Високий	5	90 ... 100	A	Здобувач освіти виявив всебічні, систематичні й глибокі знання з питань методики виховної роботи, володіє термінологією і розуміє сутність виховної роботи, вміє логічно, стисло і повно трактувати навчальний матеріал; його значення для подальшої професійної діяльності.	Здобувач освіти гарно орієнтується в навчальному матеріалі. Використовує додаткові педагогічні джерела. Активно приймає участь у дискусіях. Вміє обґрунтувати і довести власну точку зору. Виконує всі практичні завдання самостійно, творчо, у повному обсязі.
Достатній	4	75 ... 89	C ... B	Здобувач освіти виявив загалом добрі знання навчального матеріалу з питань методики виховної роботи, але допустив не суттєві помилки; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої роботи.	Завдання самостійної роботи виконано, але не виявлено креативності, висновки потребують подальшого осмислення та відповідності до практичної роботи. Приймає активну участь у дискусіях і інтерактивних вправах. Демонструє

					навички організації виховної роботи.
Задовільний	3	60 ... 74	E ... D	Здобувач освіти виявив базові знання основного навчального матеріалу дисципліни, необхідні для подальшого навчання та професійної діяльності; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допустив помилки у відповідях на запитання при виконанні завдань, але спроможний самостійно, доопрацювати програмний матеріал.	Завдання виконує самостійно, але стандартно. Здобувач освіти невпевнений у власних висновках. Поверхово орієнтується в навчальному матеріалі дисципліни, а також у проблемі, поставленій у завданні, відповідь розкрито неповністю є недоліки.
Низький	2	35 ... 59	FX	Здобувач освіти має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу курсу; допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.	Не демонструє уміння організації виховної роботи. Виконує частину завдання за допомогою викладача.
Незадовільний	2	1 ... 34	F	Здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

6.2. Критерії оцінювання поточного контролю (за різними видами роботи)

Вид роботи	Бали	Критерії
Семінарське заняття	5	Здобувач вищої освіти активно бере участь у занятті. Правильно з творчим підходом виконує завдання, висловлює обґрунтовані міркування, наводить доцільні приклади.

	4-3	Здобувач вищої освіти на занятті чи виявляє епізодично, відповіді надає правильні, але шаблоні. Має певні труднощі щодо обґрунтування власної думки.
	2-1	Здобувач освіти не виявляє на занятті активність, не може самостійно виконати завдання або виконує з суттєвими помилками.
	0	Здобувач освіти лише спостерігає за заняттям, не бере участь у виконанні завдань, або відсутній на занятті.
Письмові завдання доповіді,	3	Тема розкрита повно, логічно, обґрунтовано. Завдання виконано творчо і оригінально. Дотримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань з дотриманням принципів академічної доброчесності.
	2	Завдання виконане стандартними фразами, але дотримані вимоги до письмових завдань і правил цитувань.
	1	Завдання виконано частково, формально, є суттєві помилки.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.
Проектування / моделювання	3	Завдання виконано оригінально, з творчим підходом, з дотриманням всіх етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Розроблено презентацію, яка розкриває тему і суть завдання.
	2	Завдання виконано стандартно, але з дотриманням всіх етапів проектування/моделювання та методичних рекомендацій. Презентація не виразна, повністю дублює текст завдання.
	1	Завдання виконано з суттєвими помилками, з порушенням етапів проектування/ моделювання та без дотримання методичних рекомендацій. Презентація відсутня.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.
Творчі/ пошуково-дослідницькі завдання	3	Виконане завдання відповідає предмету навчальної дисципліни, характеризується самостійністю, оригінальністю, демонструє інноваційне мислення аспіранта, завдання виконане з дотриманням принципів академічної доброчесності.
	2	Завдання відповідає предмету навчальної дисципліни, але не характеризується оригінальністю, має переважно описовий характер.
	1	Завдання виконано поверхово, не розкриває ключову практичну проблему.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням принципів академічної доброчесності.

Тематичний словник/конспект	2	Наявність теми навчальної дисципліни, дотримані вимоги до правил цитувань і оформлення літературних джерел.
	1	Наявність теми навчальної дисципліни, помилки у правилах цитування і оформлення літературних джерел або наявність неповно теми, але дотримані вимоги до правил цитувань і оформлення літературних джерел.
	0	Відсутність тематичного словника/конспекту або порушенні принципи академічної доброчесності.

7. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та/або періодичний контроль											Загальна підсумкова оцінка	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4		T5	T6	T7	T8	T9	T10		100
ср	ср	ср	с	ср	ср	ср	ср	ср	ср	с	ср	
7	7	8	8	8	8	10	10	8	10	8	8	

8. Рекомендована література

1. Андрушук І.В., Андрушук І.П. Методика виховної роботи: навч. посібник. Тернопіль. Навчальна книга – Богдан. 2014. 320 с.
2. Бех І.Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості. Том 2. Черновці.: Букрек, 2015. 640 с.
3. Галузяк В.М. Холковська І.Л. Діагностичний інструментарій класного керівника. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2013. 200 с.
4. Ягоднікова В.В., Чешенко О.І. Діагностика виховного процесу. навч.-метод. посіб. Одеса. Видавець Букаєв В.В. 2017. 290 с.

Додаткова

1. Бех І.Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ – Чернівці : «Букрек», 2018. 320 с.
2. Бойко А. М. Концептуальні основи особистісно-соціального виховання Педагогічні науки. 2013. Вип. 3. С. 5. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pena_2013_3_4.
3. Виховні системи навчальних закладів : теорія та практика. Укладач О. Є. Гречаник. Харків : Основа, 2014. 224 с.
4. Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г. Кремень.: 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Юрінкм Інтер, 2021. 1144 с.

5. Канішевська, Л. В. Науково-практична реалізація цифровізації виховного процесу в сучасних умовах: Наукова доповідь загальним зборам НАПН України «Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи», 18-19 листопада 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2022. Вип. 4(2), 1-6.
6. Канішевська Л.В., Шахрай В.М. Особливості виховання в школі і сім'ї в умовах цифровізації. *Перспективи та інновації в науці*. 2022. № 9, 144-155.
7. Кремень, В. Г., Сисоєва, С. О., Бех та ін. Концепція виховання дітей і молоді в цифровому просторі. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2022. Вип. 4(2), 1-30.
8. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали У Всеукраїнської науково-практичної конференції 19 травня 2023. Одеса: видавець Букаєв Видим Вікторович. 2023. 398 с.
9. Словник термінів сучасних технологій виховання. укл. співробітниками Державної науково-педагогічної бібліотеки ім. В. О. Сухомлинського
Режим доступу:
http://galaktikas.com.ua/maket.php?akcia=flagmany&pag=1&maket=verstka_flagmany_osvity276
10. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. К.: Рад.шк., 1988. 272 с. 680.
11. Теорія і практика організації інноваційного процесу виховання: наук.-метод. Збірка. упоряд. О. І. Чешенко. Одеса, ТОВ «Лерадрук». 2014. 327 с.
12. Ягоднікова В.В. Інтерактивні форми і методи навчання і виховання учнів. Навч. видання. Інтерактивні вправи та ігри. Харків: видавнича група «Основа», 2010. С.85-144.
13. Ягоднікова В. В. Формування інноваційної спрямованості виховного процесу загальноосвітньої школи: теоретичні і практичні аспекти: монографія. Одеса: Видавець В. В. Букаєв, 2016. 496с.
14. Ягоднікова В.В., Чешенко О.І. Інноваційні стратегії нової школи в Одеському регіоні. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2018. № 1. С.23-27.
15. Ягоднікова В.В. Виховання у сучасній парадигмі освіти. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції 21 травня 2019 р. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2019. С.6-10.
16. Ягоднікова В.В., Чешенко О.І. Виховна система школи: теоретико-методологічні та практичні аспекти. *Директор школи, ліцею, гімназій*. 2020. Том 21 № 2. С. 60-67.
17. Ягоднікова В.В. Виховання як теоретико-методологічний конструкт педагогіки і освіти. Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції 14 травня 2020 р. Одеса: вид. Букаєв В.В., 2020. С. 303-309.

18. Ягоднікова В.В., Гриньова М.В. Партисипативний підхід до виховання лідерських якостей підлітків. Молодь і ринок. № 11. 2021. С.44-49.
19. Ягоднікова В.В., Гриньова М.В. Роль неформальної освіти у вихованні лідерських якостей підлітків. Інноватика у виховання: зб.наук.пр. Вип.13.Том 2 / упоряд. О.Б. Петренко; ред.. кол. О.Б.Петренко, Н.Б.Грицай, Т.С.Ціпан та ін. Рівне РДГУ,2021. С. 73-82.
20. Ягоднікова В.В., Солнцева О.А. Виховання толерантності учнів як педагогічна проблема. Перспективи та інновації науки. 2022. № 8(13). С.346-354.

8. Інформаційні ресурси

1. Веб-сторінка Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Веб-сторінка Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua
3. Веб-сторінка Департамент освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації. URL: <https://osvita.odessa.gov.ua/>
4. Веб-сторінка Національної бібліотеки ім. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
5. Веб-сторінка Одеської національної наукової бібліотеки. URL: <http://www.odnb.odessa.ua/>
6. Веб-сторінка Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М.С. Грушевського. URL: <https://www.biblioteka.od.ua/>
7. Веб-сторінка відділу інформаційно-ресурсного забезпечення КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» URL: <https://vnmzpv.odessaedu.net>